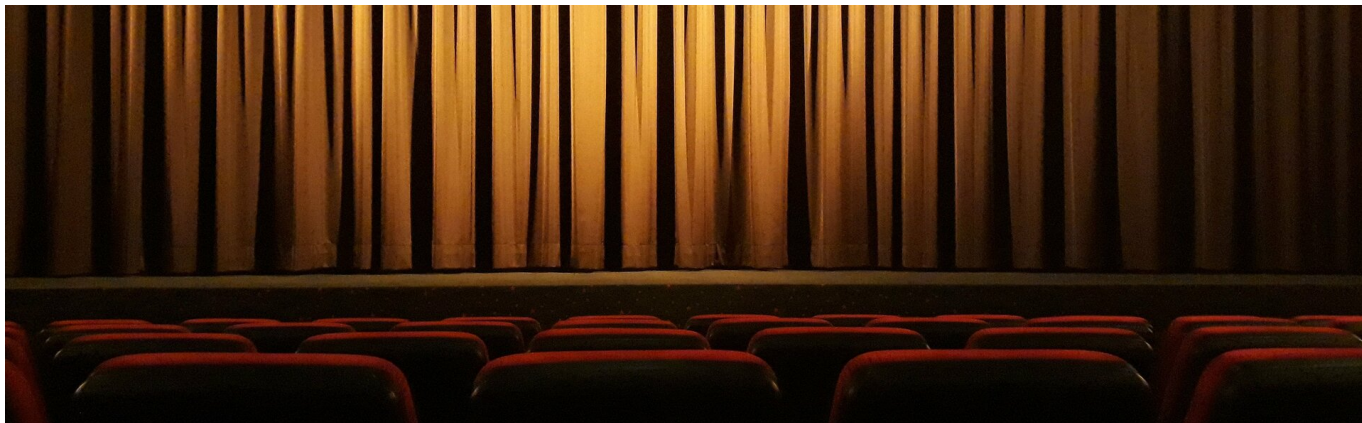

Jak czytać dramaty? Dramat symboliczny: Stanisław Wyspiański, *Wesele*. Część 2

- [Wprowadzenie](#)
- [Schemat](#)
- [Przeczytaj](#)
- [Sprawdź się](#)
- [Dla nauczyciela](#)

Bibliografia:

- Źródło: Tadeusz Różewicz, *Termopile polskie*.
- Źródło: *Prześliczna rudowłosa*, [w:] Guillaume Apollinaire, (fragment).

Jak czytać dramaty? Dramat symboliczny: Stanisław Wyspiański, *Wesele*. Część 2

Źródło: Pixabay, domena publiczna.

W drugiej części cyklu lekcji rozwiniesz i sprawdzisz swoje umiejętności analizy dramatu. Dokonasz interpretacji fragmentów dramatu symbolicznego *Wesele* Stanisława Wyspiańskiego. Odnajdziesz cechy gatunkowe w konkretnych scenach, kluczowych dla zrozumienia wymowy utworu. Określisz, jakie czynniki wpływają na kształt artystyczny dramatu.

Twoje cele

- Dokonasz analizy i interpretacji fragmentów dramatu Stanisława Wyspiańskiego *Wesele*.
- Określisz znaczenie poszczególnych scen dla konstrukcji dramatu.
- Zrozumiesz wymowę utworu.
- Zweryfikujesz swoją wiedzę na temat cech gatunkowych dramatu symbolicznego.

Pierwsza część lekcji: [Jak czytać dramaty? Dramat symboliczny: Stanisław Wyspiański, *Wesele*. Część 1](#)

Schemat

Dramat należy analizować jako utwór literacki, pamiętając jednak, że cechy rodzajowe mają znaczenie dla możliwości realizacji scenicznej. Artyzm utworu wynika zarówno z jego konstrukcji, jak i literackich środków wyrazu. Dramat może wykorzystywać różne style językowe i wiele rodzajów dialogów. Może łączyć różne gatunki i sięgać po rozmaite wyznaczniki gatunkowe, jak komizm, tragizm czy ironia tragiczna. Logika i kolejność scen mogą być podyktowane przez motywację realistyczną – psychologiczną lub społeczną, jak również metafizyczną, a główny konflikt może rozgrywać się w świadomości bohaterów. Swoboda twórcza i oryginalna artystyczna wizja to mechanizm rozwoju dramatu, od jego początków po współczesne formy awangardowe i eksperymentalne.

Polecenie 1

Przeczytaj uważnie scenę 7 i 9 aktu II i odpowiedz na poniższe pytania. Następnie skonfrontuj swoje spostrzeżenia z zamieszczoną poniżej analizą.

Jakimi środkami literackimi posłużył się autor w celu scharakteryzowania postaci?

W jaki sposób pojawiają się i istnieją poszczególne postaci dramatu?

Jakie znaczenie symboliczne posiadają widma Stańczyka i Rycerza?

Polecenie 2

Na podstawie uważnej lektury scen 33, 36 i 37 aktu III odpowiedz na poniższe pytania. Następnie skonfrontuj swoje spostrzeżenia z zamieszczoną poniżej analizą.

Jakimi środkami zbudowany został nastrój poszczególnych scen?

Jaką funkcję pełnią didaskalia?

Jaki charakter i znaczenie symboliczne ma postać Chochoła?

Przeczytaj

Podsumowanie analizy sceny 9 aktu II

Postacie

Dziennikarz to, podobnie jak Poeta, postać szczególnie ważna dla ideowej wymowy utworu. Najważniejszą sceną z jego udziałem jest rozmowa ze zjawą Stańczyka. Dziennikarz związany jest z „Czasem”, a więc konserwatywnym dziennikiem bliskim „stańczykom”, na którego łamach często wypowiadał się krytycznie o stanie polskiej świadomości narodowej, ostrzegając przed niebezpieczeństwem utraty tożsamości. W konfrontacji ze Stańczykiem została obnażona skłonność do pustej retoryki i narodowej mitomanii. Krytyczne ukazanie Dziennikarza jest jednym z elementów podważania [mitu](#) przywódczej roli inteligencji.

Poeta, czyli Kazimierz Przerwa-Tetmajer, jeden z najpopularniejszych poetów Młodej Polski. W przeciwieństwie do Pana Młodego, nie jest ukazany w sposób satyryczny. Zachowuje on dystans wobec wydarzeń i ludzi biorących w nich udział. Dialog ze zjawą Rycerza jest w pewnym stopniu projekcją marzeń Poety o mocy dawnych bohaterów, której próżno szukać we współczesnych poecie czasach.

Osoby dramatu

Stańczyk – błazen króla Zygmunta Starego, uwieczniony na słynnym obrazie Jana Matejki. Budzi skojarzenia z ugrupowaniem „stańczyków”, uosabia polityczną rozagę.

Rycerz – Zawisza Czarny, symbolizuje dawną chwałę i potęgę Polski. Legendarny rycerz był bohaterem fantazji dramatycznej autorstwa Kazimierza Przerwy-Tetmajera (*Zawisza Czarny: fantazja dramatyczna*), czyli pierwowzoru postaci Poety.

Warstwa językowa

Dialog Dziennikarza ze Stańczykiem zbudowany jest z długich wypowiedzi, przechodzących niemal w tyrady, które w przypadku Dziennikarza – jako przedstawiciela inteligencji – odsłaniają skłonność do pustej retoryki, frazesów, rozdrapywania ran. W rozmowie Poety z Rycerzem dominują krótkie repliki, które nadają wizji dynamiczny charakter.

Cechy gatunku

W akcie II Wyspiański posłużył się środkami onirycznymi, czyli poetyką snu: bohaterom ukazują się zjawy, określane jako Osoby Dramatu (co sugeruje, że mamy tu do czynienia z teatrem w teatrze), które kolejno pojawiają się bohaterom utworu. Stanowią one projekcję psychiki, odbicie ukrytych marzeń, lęków, kompleksów i obsesji gości weselnych. Sceny z widmami często określane są jako seans psychoanalizy, który ma charakter nie tylko jednostkowy, ale również narodowy. Osobiste projekcje bohaterów („co się komu w duszy gra, co kto w swoich widzi snach”) przybierają jednak kształt postaci historycznych, co nadaje im wymiar bardziej uniwersalny. W ten sposób lęki i marzenia Poety i Dziennikarza stają się również **symbolem** problemów istotnych dla całego polskiego społeczeństwa. Sceny wizyjne można tłumaczyć realistycznie, jako halucynacje pijanych weselnych gości, jednak mają one charakter niezupełnie subiektywny. Świadczą o tym rekwizyty, które są materialnym śladem spotkania z widmami, np. kaduceusz, który pozostał w ręku Dziennikarza po rozmowie ze Stańczykiem. Taki sposób ukształtowania postaci widm wprowadza wieloznaczność, będącą jedną z głównych cech dramatu symbolicznego.

Jacek Malczewski, *Portret Rudolfa Starzewskiego*, 1917

Źródło: dostępny w internecie: Wikimedia Commons, kolekcja prywatna, domena publiczna.

Podsumowanie analizy sceny 33, 36 i 37 aktu III

Postacie

Chochół – najważniejszy i najbardziej wieloznaczny symbol w utworze. Chochół, będąc słomianym okryciem róży, kryje w sobie kwiat, który może się rozwinąć. W zakończeniu sceny przypada mu jednak rola postaci niemal demonicznej, która za pomocą swej hipnotyzującej muzyki rzuca na weselnym gości czar, sprawiając, że zapominają oni o przygotowywanym powstańczym czynie.

Jasiek – wiejski chłopak, weselny drużba; uosabia niezdolność, niedojrzałość chłopów do czynu. Nie jest w stanie wypełnić powierzonej mu misji, gubi złoty róg, gdyż bardziej pochłaniają go pawie pióra i marzenia o pańskim dworze. Wracając po czapkę z pawim piórem, gubi złoty róg, zaprzepaszcżając tym samym szansę na powstanie. W ten sposób Wyspiański zakwestionował mit racławickiego kosyniera-wybawcy, żywy w polskim społeczeństwie od czasów powstania kościuszkowskiego. Chłopi sami nie potrafią się jednak zorganizować, nie są bowiem dojrzałi do podjęcia zbiorowego czynu i rezygnacji ze swych osobistych, przyziemnych celów. Ocena chłopów, którzy wykazują patriotyzm i szczerą zapał do walki, wypadła jednak mniej surowo niż ocena inteligencji.

Warstwa językowa

Dialogi gości weselnych, oczekujących na przybycie Wernyhory, zbudowane są głównie z krótkich, jednowyrazowych wypowiedzi, często zdań wykrzyknikowych. Taki sposób

ukształtowania dialogu służy budowaniu napięcia i dynamizuje scenę, oddając nastrój wyczekiwania, podniecenia i zniecierpliwienia. Dialog Chochola z Jaśkiem pełni rolę dramatyczną, posuwając akcję naprzód. Chłopak podporządkowuje się poleceniom Chochola, który objął funkcję „reżysera” zdarzeń. Na uwagę zasługują didaskalia wykraczające poza styl czysto opisowy, pisane językiem poetyckim, pełnym wyszukanych epitetów i porównań (np. „muzyka weselna, cicha a skoczna, swoja a pociągająca serce i duszę usypiająca, leniwa, w omdleniu a jak źródło krwi żywa, taktem w pulsach nierówna, krwawiąca jak rana świeża”). Sugerują one nastrój sceny i ukazują stosunek autora do przedstawionych zdarzeń (liryzacja).

Przestrzeń

W ostatnim akcie rozrasta się przestrzeń współprzedstawiona. Wydarzenia wykraczają poza bronowicką chatę, w której odbywa się wesele, otwierając się na miejsca o znaczeniu symbolicznym – Kraków i Częstochowę, a stąd na całą Polskę, którą ma ogarnąć powstanie. Wnętrze bronowickiej chaty staje się przestrzenią magiczną – efekt ten został osiągnięty przez operowanie światłem oraz dźwiękiem i muzyką.

Czas akcji

Ranek – koniec weselnej nocy nie przynosi oczekiwanego powstania.

Cechy gatunku

Złoty róg – symbol walki o niepodległość, narodowowyzwoleńczego czynu, ale także zmarnowanej szansy – Jasiek, który miał zagrać na rogu, zgubił go, schylając się po czapkę.

Sznur – symbol narodowej niewoli i zawiedzionych nadziei; pozostał Jaśkowi po zgubieniu rogu. Czapka z pawim piórem – symbol przyziemnych wartości, blichtru, pozorów, dla których poświęca się to, co naprawdę ważne; także symbol egoizmu, przedkładania własnych pragnień nad zbiorowy obowiązek.

Złota podkowa – symbol szczęścia i pomyślności; zgubił ją koń Wernyhory, a Gospodyni schowała ją do skrzyni, jakby chcąc zatrzymać szczęście tylko dla siebie.

Dzwon Zygmunta – symbol chwały dawnej Polski.

Chocholi taniec – scena zamykająca utwór symbolizuje bierność, apatię i pogrążenie się w ułudzie. Weselni goście, sennie poruszający się w zaklętym kręgu w takt muzyki Chochola, tworzą niezwykle wyrazisty obraz, który ukazuje niezdolność społeczeństwa polskiego do podjęcia narodowowyzwoleńczego czynu. **Motyw** chocholego błędnego tańca ma swe źródło w folklorze, pojawiał się jednak w nieco innej formie także w sztuce polskiej przed *Weselem*. W kontekście narodowym motyw ten można odnaleźć m.in. na dwóch

obrazach Jacka Malczewskiego – *Błędne koło* i *Melancholia*. Podobnie jak sama postać Chochola, scena zamykająca dramat jest wieloznaczna i zawiera liczne odwołania kulturowe. Niektórzy badacze widzieli w niej m.in. polemiczne nawiązanie do poloneza z zakończenia Pana Tadeusza.

Chocholi taniec. Fotografia z inscenizacji lwowskiej, na pocztówce z ok. 1914.

Źródło: Ze zbiorów Lubelskiej Biblioteki Cyfrowej., domena publiczna.

Słownik

mit

(gr. *mýthos* – opowieść, narracja) – opowieść wyrażająca i organizująca wierzenia danej społeczności, często o sakralnym charakterze, odwołująca się do odległej przeszłości. Opowiada o początkach świata, o powstaniu bogów i ludzi, prezentuje dzieje znamienitych rodów. Bohaterami mitów są bogowie i ludzie. Z mitów swój początek wzięły archetypy i toposy. Mity tworzyły więź społeczną, określały obyczaje i tradycje. Inspirowały artystów wszystkich epok

motyw

(łac. *motivum*) – element kompozycyjny, myśl, zasada formalna lub treściowa dająca się wyróżnić w dziele sztuki; w utworze literackim jest to obiegowy schemat tematyczny obecny w tradycji kulturalnej, mitach, legendach, bajkach czy podaniach; w muzyce – rytmicznie dająca się wyodrębnić grupa dźwięków; w sztukach plastycznych – element kompozycyjny, część składowa całości

symbol

(gr. *symbolon*) – wieloznaczny, postrzegany zmysłowo odpowiednik jakości niemających określenia w systemie językowym, opierający się na sugerowaniu wzruszeń i nastrojów, w przeciwieństwie do alegorii nieposiadający utrwalonego w kulturze znaczenia

symbolizm

(gr. *symbolon* – symbol) – kierunek w sztuce zapoczątkowany przez poetów francuskich w II połowie XIX wieku, zakładający rezygnację z bezpośredniego opisu emocji, opierający się na sugerowaniu wzruszeń i nastrojów, operujący wieloznacznymi symbolami w celu wyrażenia treści, które nie mają określenia w systemie językowym

Sprawdź się

Pokaż ćwiczenia:

Ćwiczenie 1

Zrekonstruuuj przebieg wydarzeń przedstawionych w dramacie, a następnie wskaż najważniejsze z nich i określ ich rolę w budowie akcji,

Ćwiczenie 2

Zdecyduj, czy poszczególne wydarzenia są powiązane ze sobą następstwem przyczynowo-skutkowym czy tylko następstwem czasowym. Uzasadnij swoją opinię.

Ćwiczenie 3

Scharakteryzuj akcję dramatu. Zaznacz, czy jej konstrukcja jest prosta, czy skomplikowana.

☐ prosta, jednowątkowa

☐ prosta, wielowątkowa

☐ skomplikowana, jednowątkowa

☐ skomplikowana, wielowątkowa

Ćwiczenie 4

Określ motywację zdarzeń. Czy ma ona charakter metafizyczny (symboliczny, duchowy, religijny, fantastyczny) czy realistyczny (np. psychologiczny, społeczny)?

Ćwiczenie 5

Zaznacz cechy, które pozwalają uznać *Wesele* za przykład dramatu symbolicznego.

☐ Uniwersalizacja języka bohaterów.

☐ Tylko jedna płaszczyzna wydarzeń.

☐ Nasycenie świata przedstawionego, akcji oraz bohaterów symbolami.

☐ Obecność wątków i postaci historycznych.

☐ Rozbudowane didaskalia.

Ćwiczenie 6

Połącz symbole obecne w dramacie z ich interpretacją.

sznur

przywiązanie do rzeczy materialnych

czapka z piór

walka narodowowyzwoleńcza

złoty róg

niewola

Widmo

miłość romantyczna

Ćwiczenie 7

Podaj dominantę kompozycyjną utworu. Następnie scharakteryzuj kompozycję akcji, wskazując jej główne elementy.

Ćwiczenie 8

Wykorzystując zebrane dotychczas informacje, opisz kompozycyjne związki i zależności pomiędzy poszczególnymi składnikami dzieła (akcja, postacie, język, czas, przestrzeń).

Praca domowa

Wykorzystując zebrane dotychczas informacje, napisz krótką pracę (ok. 2000 znaków) na temat: *Wesele* jako dramat symboliczny.

Dla nauczyciela

Autor: Marta Kulikowska

Przedmiot: Język polski

Temat: Jak czytać dramaty? Dramat groteskowy: Stanisław Wyspiański, *Wesele*. Część 2

Grupa docelowa:

Szkoła ponadpodstawowa, liceum ogólnokształcące, technikum, zakres podstawowy i rozszerzony

Podstawa programowa:

Zakres podstawowy

Cele kształcenia – wymagania ogólne

I. Kształcenie literackie i kulturowe.

1. Kształtowanie dojrzałości intelektualnej, emocjonalnej i moralnej uczniów.
5. Znajomość wybranych utworów z literatury polskiej i światowej oraz umiejętność mówienia o nich z wykorzystaniem potrzebnej terminologii.
7. Kształcenie umiejętności czytania, analizowania i interpretowania literatury oraz innych tekstów kultury, a także ich wzajemnej korespondencji.

Treści nauczania – wymagania szczegółowe

I. Kształcenie literackie i kulturowe.

1. Czytanie utworów literackich. Uczeń:
 - 2) rozpoznaje konwencje literackie i określa ich cechy w utworach (fantastyczną, symboliczną, mimetyczną, realistyczną, naturalistyczną, groteskową);
 - 5) interpretuje treści alegoryczne i symboliczne utworu literackiego;
 - 8) wykazuje się znajomością i zrozumieniem treści utworów wskazanych w podstawie programowej jako lektury obowiązkowe;
 - 9) rozpoznaje tematykę i problematykę poznanych tekstów oraz jej związek z programami epoki literackiej, zjawiskami społecznymi, historycznymi, egzystencjalnymi i estetycznymi; poddaje ją refleksji;
 - 10) rozpoznaje w utworze sposoby kreowania: świata przedstawionego (fabuły, bohaterów, akcji, wątków, motywów), narracji, sytuacji lirycznej; interpretuje je i wartościuje;
 - 16) rozpoznaje obecne w utworach literackich wartości uniwersalne i narodowe; określa ich rolę i związek z problematyką utworu oraz znaczenie dla budowania własnego systemu wartości.

III. Tworzenie wypowiedzi.

2. Mówienie i pisanie. Uczeń:

- 4) zgodnie z normami formułuje pytania, odpowiedzi, oceny, redaguje informacje, uzasadnienia, komentarze, głos w dyskusji;

IV. Samokształcenie.

1. rozwija umiejętność pracy samodzielnej między innymi przez przygotowanie różnorodnych form prezentacji własnego stanowiska;
2. porządkuje informacje w problemowe całości poprzez ich wartościowanie; syntetyzuje poznawane treści wokół problemu, tematu, zagadnienia oraz wykorzystuje je w swoich wypowiedziach;
6. wybiera z tekstu odpowiednie cytaty i stosuje je w wypowiedzi;

Lektura obowiązkowa

29) Stanisław Wyspiański, *Wesele*;

Kształtowane kompetencje kluczowe:

- kompetencje w zakresie rozumienia i tworzenia informacji;
- kompetencje cyfrowe;
- kompetencje osobiste, społeczne i w zakresie umiejętności uczenia się;
- kompetencje obywatelskie;
- kompetencje w zakresie świadomości i ekspresji kulturalnej.

Cele lekcji. Uczeń:

- poznaje przedstawicieli i założenia dramatu symbolicznego,
- charakteryzuje cechy dramatu symbolicznego,
- analizuje budowę dramatu *Wesele* Stanisława Wyspiańskiego,
- interpretuje wybrane fragmenty dramatu *Wesele* Stanisława Wyspiańskiego,
- określa funkcję zastosowanych teatralnych środków wyrazu, np. motywu muzycznego,
- wskazuje symboliczne znaczenia występujące się w dramacie *Wesele* Stanisława Wyspiańskiego.

Strategie nauczania:

- konstruktywizm;
- konektywizm.

Metody i techniki nauczania:

- ćwiczeń przedmiotowych;
- z użyciem komputera;
- drama;
- sztuka teatralna.

Formy pracy:

- praca indywidualna;
- praca w grupach;
- praca całego zespołu klasowego.

Środki dydaktyczne:

- komputery z głośnikami, słuchawkami i dostępem do internetu;
- zasoby multimedialne zawarte w e-materiale;
- tablica interaktywna/tablica, pisak/kreda;
- telefony z dostępem do internetu.

Przebieg lekcji

Przed lekcją:

1. Uwaga: scenariusz obejmuje dwie lekcje: Jak czytać dramaty? Dramat groteskowy: Stanisław Wyspiański, *Wesele*. Część 1 i Część 2

Nauczyciel prosi, aby uczniowie:

1. Zapoznali się z audiobookiem z I cz. cyklu, który zawiera streszczenie dramatu *Wesele* Stanisława Wyspiańskiego, oraz z informacjami na temat dramatu symbolicznego.
2. Podzielili się na cztery grupy, zgodnie z podziałem dramatu dokonany w obu lekcjach: gr. 1 – *Prolog* oraz akt I, scena 1 i 17, gr. 2 – akt I, scena 36, gr. 3 – akt II, scena 7 i 9, gr. 4 – akt III, scena 33, 36 i 37. Poleca, by członkowie grup podzielili między sobą zadania: potrzebni będą odtwórcy ról oraz osoby, które zajmą się przygotowaniem schematycznej scenografii czy rekwizytów.

Faza wprowadzająca:

1. Nauczyciel wyświetla na tablicy uczniom cele zajęć oraz wspólnie ustala z nimi kryteria sukcesu.
2. Lekcja rozpoczyna się od ustalenia cech dramatu symbolicznego. Nauczyciel poleca, by jedna osoba notowała na tablicy, w formie mapy skojarzeń, wymieniane przez uczniów cechy (uczniowie mogą wrócić do informacji z e-materiału). Nauczyciel dba o to, by ustalenia były pełne, ewentualnie uzupełnia informacje.
Później uczniowie podają przykłady realizacji cech dramatu symbolicznego w *Weselu* Stanisława Wyspiańskiego (odwołując się do audiobooka, mogą wracać do jego odpowiednich fragmentów).

Faza realizacyjna:

1. Nauczyciel informuje uczestników zajęć, jak będzie przebiegała praca na lekcjach. Każda z grup, wykorzystując przygotowane wcześniej scenografię i rekwizyty, odegra swoją fragmenty dramatu. Następnie wszyscy uczniowie, pracując w ramach swojej grupy, wykonają polecenia związane ze swoim konkretnym fragmentem. (Chodzi o to, by wszyscy mogli przeanalizować wszystkie fragmenty, co będzie im potrzebne podczas interpretacji). Po upływie czasu wyznaczonego przez nauczyciela na opracowanie poleceń grupa, która inscenizowała dany akt, przedstawia swoje

proponując odpowiedzi. Pozostali uczniowie mogą je uzupełniać, dyskutować, szukać wspólnie najlepszego rozwiązania. Mogą także korzystać z podpowiedzi interpretacyjnych zawartych w e-materiale.

2. W podsumowaniu tej fazy lekcji uczniowie mogą przedyskutować przygotowane scenografie i rekwizyty oraz odtwórców tekstu dramatu, a nauczyciel ocenić pracę grup.
3. Następnie uczniowie (indywidualnie) czytają podsumowanie analizy poszczególnych aktów, aby skonfrontować swoje ustalenia z zaproponowanymi w e-materiale. (Podsumowanie analizy aktu I w cz. I cyklu lekcji, w sekcji „Przeczytaj”, a podsumowanie analizy aktu II i III w cz. II cyklu lekcji, także w sekcji „Przeczytaj”).
4. W ostatniej części tej fazy lekcji uczniowie indywidualnie wykonują ćwiczenia z sekcji „Sprawdź się” z cz. 2 cyklu lekcji. Nauczyciel wskazuje im te zadania, które posłużą do syntezy zgromadzonych informacji oraz ułatwią interpretację dramatu. Warto zwrócić uwagę na następujące ćwiczenia: 1, 5 i 6.

Faza podsumowująca:

1. Nauczyciel zadaje pytania podsumowujące, np. jakie cechy pozwalają uznać *Wesele* za przykład dramatu symbolicznego?
2. Na zakończenie lekcji nauczyciel pyta o wątpliwości uczniów związane z interpretacją dramatu Witkacego, której mają dokonać w domu. Odpowiada na pytania, udziela wskazówek, przypomina, jak powinien zostać skonstruowany szkic interpretacyjny dzieła dramatycznego.
Jeśli uczniowie mają wątpliwości interpretacyjne, nauczyciel pomaga im je rozwiązać.

Praca domowa:

1. Wykorzystując zebrane dotychczas informacje, stwórz interpretację *Wesela* na temat: *Wesele* jako dramat symboliczny.

Materiały pomocnicze:

- F. Ziejka, „*Wesele*” w *kręgu mitów polskich*, Kraków 1997.
- E. Miodońska-Brookes, „*a cóż to za śmieć?*” *Czy tylko śmieć?* w: *Dramat polski. Interpretacje. Cz. 1, Od wieku XVI do Młodej Polski*, pod red. J. Ciechowicza i Z. Majchrowskiego; wstęp i posł. D. Ratajczakowej, Gdańsk 2001.
- *Przygotowanie ucznia do odbioru różnych tekstów kultury*, pod red. Anny Janus-Sitarz, Kraków.
- Stanisław Furmanik, *O sztuce teatru*, w: *Problemy teorii dramatu i teatru*, pod red. Janusza Deglera, Wrocław 1988.
- Juliusz Kleiner, *Istota utworu dramatycznego*, w: *Problemy teorii dramatu i teatru*, wybór i oprac. Janusz Degler, Wrocław 1988.

Wskazówki metodyczne

- Uczniowie mogą wykorzystać multimedium „Schemat” do przygotowania się do lekcji powtórkowej.